

Verantwoordelijk team

Team Beleid Ruimtelijk Domein

Nummer

Kenmerk

Raad d.d.

3 november 2021

Paragraaf begroting

2B

Portefeuillehouder

M. (Mark) Sandmann

Steller

M.E. (Martijn) Kok

Datum

30 augustus 2021

Onderwerp

Verstedelijkingsstrategie

Geadviseerd besluit

1. Het Verstedelijkingsconcept (deel 1) vast te stellen als basis voor de verdere samenwerking met de partners (rijk, regio's en provincies) op het gebied van verstedelijking, economie, bereikbaarheid, groen en leefbaarheid;
2. In te stemmen met de werkwijze en het principe van nadere gebiedsuitwerkingen (deel 2);
3. De ontwerpprincipes van dit concept door te vertalen naar het eigen lokale omgevingsbeleid.

Toelichting op beslispunten

Samen met de regio werken wij aan de Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool. De strategie draait om het faciliteren van de groei in de regio én het tegelijkertijd versterken van de leefkwaliteit. Voor de (middel)lange termijn beschrijft de strategie welke voorwaarden en principes er zijn om te komen tot groei van wonen en werken. Tegelijkertijd moet dit bijdragen aan het versterken van mobiliteit, leefbaarheid en landschap om de typische balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de Groene Metropoolregio te versterken. Vandaar ook de titel '*Meer landschap, meer stad*'.

In het bestuurlijk overleg MIRT is eind 2019 met het Rijk afgesproken om voor de regio Arnhem - Nijmegen - Foodvalley te komen tot deze integrale verstedelijkingsstrategie in samenwerking met de provincies Utrecht en Gelderland, waterschappen en 26 gemeenten. In het najaar van 2020 hebben alle colleges in de twee regio's de Contourennotitie vastgesteld en de raden daarover geïnformeerd. Deze notitie beschreef de aanleiding, uitgangspunten en een eerste aanzet voor het ontwerpend onderzoek. Via regionale (raads)bijeenkomsten, webinars en lokale sessies zijn gemeenten geïnformeerd over de inzet en de voortgang op dit traject.

Met de voorliggende Verstedelijkingsstrategie worden de principes voor een Groene Metropoolregio nu voorgelegd. De strategie bestaat uit twee delen:

- Deel 1: Het Verstedelijkingsconcept, waarin voor alle bouwstenen ontwerpprincipes zijn neergelegd.
- Deel 2: Gebiedsuitwerkingen waarbij in acht gebieden (waarvan drie sleutelgebieden) de ontwerpprincipes toegepast en vertaald worden. Dit onderdeel geeft op zowel de gebiedsuitwerkingen als de werkwijze al een aanzet. Dit onderdeel wordt nader uitgewerkt.

De samenwerking zal bekrachtigd worden met een zogenoemd Verstedelijkingsakkoord. In dat akkoord staan de afspraken voor de verdere samenwerking volgens de principes van het verstedelijkingsconcept, de fasering en de vereiste (onderzoeks)investeringen. De colleges zullen besluiten over dit Verstedelijkingsakkoord.

De Verstedelijkingsstrategie staat niet op zichzelf. Deze maakt onderdeel uit van één van de vijf opgaven van de nieuwe Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (de Groene Groei opgave). Daarnaast werken we in de regio Arnhem-Nijmegen aan de Woondeal, die een versnelling van de woningbouw beoogt op de meer korte termijn. Ook de Woondeal maakt onderdeel uit van de Groene Groei. De resultaten van de RES 1.0 en het Regionaal Programma Werklocaties zijn meegenomen in het Verstedelijkingsconcept. Deze uitgangspunten bijten elkaar niet.

Doel en beoogd effect

Doel van de Verstedelijkingsstrategie is om de groei voor wonen en werken op een goede manier mogelijk te maken en tegelijkertijd de landschappelijke waarden en samenhang van onze Groene Metropoolregio te versterken.

Het deelnemen aan dit strategisch ruimtelijke traject maakt het mogelijk grote ruimtelijke opgaven (woningbouw, landschapsontwikkeling en recreatie, infrastructurele en mobiliteits-oplossingen en economische ontwikkeling) integraal en in nauwere samenwerking en met andere partijen te realiseren.

Uit het onderzoek blijkt immers dat een schaa sprong nodig is ten opzichte van de huidige opgave. Het vraagt om samenwerking, gezamenlijk gewogen keuzes en afgestemde en gebundelde investeringen. De impact van de verwachte groeiopgave in de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley geeft ook aanleiding tot het zoeken van partnerschap met rijk en provincies. Het beoogd effect is om met de strategie de groei te accommoderen en tegelijkertijd de groene leefkwaliteit te versterken zodat het winst oplevert voor alle inwoners en bedrijven.

Betekenis voor de gemeente Renkum en relatie met de Omgevingsvisie

De strategie is gericht op het realiseren van een sterke regio die de grote opgaven die op de regio afkomen kan opvangen. De betekenis van de strategie voor onze gemeente is relatief beperkt, omdat de verstedelijkingsopgave binnen onze gemeente beperkt is. Dat blijkt ook uit onze concept omgevingsvisie; van grootschalige verstedelijkingsopgaven is geen sprake en waar wel sprake is van verstedelijking kan dat grotendeels worden opgevangen binnen de dorpen. Het aantal zoekgebieden voor stedelijke functies buiten de dorpen is beperkt. De kracht van de gemeente Renkum zit hem in de ruimte en het groen die we de regio kunnen bieden. Ruimte voor ontspanning, recreatie, beweging en natuurbeleving in ons diverse landschap van bos- en natuurgebied, Renkumse enclave, beekdalen en uiterwaarden.

Argumenten

1.1 De vier bouwstenen verwoorden de integraliteit

Met het vaststellen van het Verstedelijkingsconcept (deel 1) worden de ontwerpprincipes uit de vier bouwstenen inspiratie en vertrekpunt voor lokale keuzes. Daarbij vormen de ontwerpprincipes de leidraad voor het beargumenteren van de gemaakte keuzes.

1.2 De integrale opgave kan alleen samen worden uitgevoerd

We willen een aantrekkelijke leefomgeving creëren door de randvoorwaarden te stellen voor het faciliteren van de groei voor wonen en werken. Daarbij hoort het maken van integrale keuzes.

Onderwerp

Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool

Datum

30 augustus 2021

Kenmerk

113359

Pagina

2 van 5

Een aantal opgaven overstijgt gemeentegrenzen. Andere opgaven krijgen alleen het juist gewicht door agenda's te bundelen. Samenwerking met partners is daarom noodzakelijk voor een aantal opgaven, zowel ruimtelijk als financieel. Hiermee wordt de impact van deze ingrepen en investeringen vergroot.

2.1. In de gebiedsuitwerkingen wordt de opgave concreet gemaakt

Op de schaal van deze gebieden zijn afspraken te maken op uitvoeringsniveau, kan gekozen worden voor het betrekken van de meest relevante partners afhankelijk van de opgave en is afweging van strijdige ontwerpprincipes het beste mogelijk.

2.2. De werkwijze bekrachtigt de meerjarige strategische samenwerking

Met het ondertekenen van een Verstedelijkingsakkoord weten wij ons verzekerd van steun en partnerschap in grote ruimtelijk keuzes, ingrepen en investeringen. Vanzelfsprekend blijft uw raad hierover nadrukkelijk geïnformeerd.

3.1. Het lokale omgevingsbeleid is leidend voor uiteindelijke locatieontwikkeling

Door het opnemen van de ontwerpprincipes in de eigen omgevingsvisie en het doorwerken in de bestemmingsplannen/het omgevingsplan worden de uitgangspunten in de lokale instrumenten verankerd. De recente consultatieronde bij gemeenteraden heeft input opgeleverd ter verbetering van keuzes of worden meegenomen naar de gebiedsuitwerkingen en/of het verstedelijkingsakkoord.

Kanttekeningen

1.1. Het verstedelijkingsconcept bindt de samenwerking tussen overheden

Meedoen met de strategie betekent dat een gemeente de taak op zich neemt om zich naar haar partners te verantwoorden op haar ruimtelijke beleid binnen de verstedelijkingsopgave. Bijvoorbeeld locatiekeuzes of locatie-uitwerking op basis van de ontwerpprincipes. Hierbij komt dan wel de meerwaarde van een krachtig verband en gezamenlijke (investerings)agenda voor onze plek in de Groene Metropoolregio. Zo werken we effectief aan realisatie van de gestelde ambities.

1.2. Formatieproces kan leiden tot verstedelijkingsakkoord in voorjaar 2022

Het demissionaire kabinet kan ertoe leiden dat het sluiten van een akkoord niet mogelijk zal zijn in het najaar van dit jaar. Het risico is daarom aanwezig dat sluiten van het akkoord mogelijk kan verschuiven naar begin 2022. Omdat het akkoord dient als basis voor een langjarige samenwerking, leidt dit niet tot onoverkomelijke problemen. Wellicht biedt het juist extra kansen doordat opgaven in de gebiedsuitwerkingen door de extra tijd nog scherper geagendeerd kunnen worden.

2.1. De gebiedsuitwerkingen zijn te inhoudelijk

Onze gezamenlijke regio heeft een bijzonder karakter. Kenmerkend is het groene karakter waarbij stedelijkheid verspreid is (polycentrisch) en bovendien per deelgebied van elkaar verschilt. Mede omdat de gezamenlijke regionale agenda (concept april 2021) nog groeiende is, ontbreekt soms nog relevante informatie en is het moeilijker passende oplossingen voor te stellen. Met inzoomen in gebieden wordt deze lacune verholpen. Daarvoor wordt nu een eerste aanzet gegeven die ruimte geeft voor verdere inhoudelijke verdieping en maatwerk. Door deze richting te kiezen ontstaat een hechtere en nauwere samenwerking tussen de betrokken partners in het deelgebieden. Daarnaast worden zo mogelijk andere trajecten in de samenwerking geïntegreerd. Inclusief het waar mogelijk koppelen aan relevante (rijks-)onderzoeken.

Onderwerp

Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool

Datum

30 augustus 2021

Kenmerk

113359

Pagina

3 van 5

3.1. De strategie vereist mogelijk actualisatie van reeds vastgestelde kaders

Samenwerking in de regio is vrijwillig, ook in het geval van de Verstedelijkingsstrategie. De strategie biedt de mogelijkheid door ontwerpprincipes in de eigen omgevingsvisie op te nemen (of te handhaven) en vervolgens doorwerking te geven in het omgevingsplan worden om uitgangspunten te verankeren in de lokale context. Mogelijk leidt dit tot aanpassing(en) van het lokale ruimte beleid. Doordat de meeste gemeenten actief zijn met hun nieuwe omgevingsbeleid (of actualisatie in de komende periode) is het echter goed mogelijk deze ontwerpprincipes nu te incorporeren.

Draagvlak

Het Verstedelijkingsconcept waarin de ontwerpprincipes centraal staan is bovenal een belangrijke basis voor de samenwerking tussen de partners (rijk, provincie en beide regio's). Het afwegingskader komt op lokaal niveau in beeld bij locatiekeuzes en nadere uitwerking. Bij deze besluitvorming is inwonersparticipatie van toepassing. Bij het opstellen van de Verstedelijkingsstrategie zijn daarom inwoners niet direct betrokken. Wel zijn regionale stakeholders zoals private partijen en maatschappelijke organisaties geïnformeerd over de strategie. De provincie Gelderland heeft in het gehele gebied op inhoudelijke vraagstukken een inwonerpeiling uitgevoerd. Dit geeft op hoofdlijnen inzicht hoe inwoners denken over de uitdagingen bij verstedelijking en hoe zij die prioriteren. Dergelijke uitkomsten kunnen bouwsteen zijn voor (het gesprek over) verdere gebiedsuitwerkingen en lokale toepassing.

Aanpak/Uitvoering

Binnen de gestelde kaders kunnen de colleges (in regionaal verband) werken aan afspraken met het Rijk over de beoogde verstedelijking en de daarbij horende condities (zoals volgorde, financiering en rolneming) op het gebied van leefomgeving, bereikbaarheid en economie. Wanneer de concept-afspraken gereed zijn stellen alle colleges deze vast, waarna ze worden bekrachtigd in het BO-MIRT (eind november 2021). Na het sluiten van het Verstedelijkingsakkoord worden de colleges, raden en staten verder geïnformeerd over de strategie, het akkoord de uitkomsten van het overleg en de vervolgstappen. Indien in het akkoord zaken worden afgesproken die raken aan budgetrecht of leiden tot beleidsrijke wijzigingen, wordt de raad hierbij betrokken voordat besluitvorming plaats heeft.

Op basis van het akkoord wordt verder samengewerkt in gebiedsgerichte uitwerkingen (in de acht deelgebieden), waar we daadwerkelijk tot ruimtelijke ontwerpen komen waar belangen worden afgewogen. De samenhang van deze gebiedsuitwerkingen met andere lopende ruimtelijke trajecten is nog een punt van aandacht. Waar mogelijk worden doelen gecombineerd, om daarmee losse trajecten en bestuurlijke drukte te voorkomen.

Communicatie

Vanaf de contourennotitie is met regelmaat informatie gedeeld over de te doorlopen stappen en het belang van deze samenwerking. Via regionale (raads)bijeenkomsten, webinars en lokale sessies zijn gemeenten geïnformeerd over de inzet en de voortgang op dit traject.

In september wordt de raad geconsulteerd in een raadsontmoeting over de ontwikkeling van de Verstedelijkingsstrategie. De uitkomsten van die consultatieronde worden voor zover dat kan meegenomen in gebiedsuitwerkingen en gaan vervolgens mee in de definitieve strategie.

Onderwerp

Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool

Datum

30 augustus 2021

Kenmerk

113359

Pagina

4 van 5

In het vervolgtraject is met name rondom belangrijke mijlpalen (behandeling BO Leefomgeving en BO MIRT, ondertekening Verstedelijkingsakkoord) externe communicatie voorzien.

Financiële consequenties

De kosten van het traject worden gedragen door alle deelnemende partners (bijdragen van de regio's, provincies en het Rijk). De gemeentelijke bijdrage aan de Verstedelijkingsstrategie is verwerkt in de gevraagde bijdrage voor de opgave Groene Groei van de Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen, welke voorligt in de begrotingsbehandeling in het najaar.

De samenwerking na het akkoord zal leiden tot gerichte en gezamenlijk afgewogen onderzoeken, investeringen en ontwikkelingen bijvoorbeeld in mobiliteitsoplossingen en ontwikkellocaties. In veel gevallen is daarbij het budgetrecht van de raad van toepassing. Indien van toepassing komen wij voor kaderstelling bij uw raad terug.

Juridische consequenties

Zoals aangegeven op blz. 93 van de verstedelijkingsstrategie, is het vervolg op deze strategie het sluiten van een verstedelijkingsakkoord. In dat stadium kunnen de juridische consequenties m.b.t. de afspraken over groene verstedelijking worden beoordeeld.

WMO-aspecten

Niet van toepassing

Gezondheid

Niet van toepassing

Duurzaamheid

Effect op vermindering regeldruk

Niet van toepassing

Alternatieven

De Verstedelijkingsstrategie is inmiddels een vaste vorm voor integrale rijk-regio samenwerking. Deze samenwerking met alle partners maakt het mogelijk om op regionale schaal integraal samen te werken aan ruimtelijke opgaven en wensen die ten goede komen aan alle inwoners en bedrijven. Juist op deze manier wordt het mogelijk een samenhangende en kansrijk ruimtelijke agenda in te vullen met alle overheidspartners.

Het alternatief bestaat uit veel verschillende losse afspraken en trajecten. Hierbij bestaat het risico dat er weinig samenhang bestaat tussen sectorale onderwerpen of tussen gelijkwaardige gebieden, mogelijk ontstaan er zelfs concurrerende belangen. Tegelijkertijd zijn individuele belangen en vraagstukken in hun aanvragen kwetsbaarder door het ontbreken van massa en uniformiteit.

Bijlagen:

- Verstedelijkingsstrategie Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen Foodvalley 2040 (concept, 30 juni 2021), bestaande uit:
  - o Verstedelijkingsconcept (deel 1)
  - o Werkwijze en aanzet gebiedsuitwerkingen (deel 2)
- Onderzoek Kieskompas 'Ruimte voor uitdagingen - verstedelijking' (28 juni 2021)

Onderwerp

Verstedelijkingsstrategie Groene Metropool

Datum

30 augustus 2021

Kenmerk

113359

Pagina

5 van 5